

9. VESIHUOLTOLAITOS (KIRJANPIDOLLINEN TASEYKSIKKÖ)

9.1. Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

HALLINTO

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitos on kaupungin muu taseyksikkö, joka vastaa vesihuoltolain mukaisesta vesihuollon järjestämisestä Laitilan kaupungissa omalla toiminta-alueellaan.

Laitilan kaupungin tekninen toimi hoitaa vesihuoltolaitoksen tehtävät. Päätösvalta vesihuoltolaitoksen asioissa, kuten maksuissa sekä toiminnallisissa ja taloudellisissa tavoitteissa, on teknisellä valiokunnalla.

VESIHUOLTOLAITOS

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitoksen talousvesi on laadukasta pohjavettä. Vesihuoltolaitoksella on kuusi vedenottamoa, joista kolmessa on korkean fluoridipitoisuuden vuoksi veden käsittelyä. Lisäksi Eurasta Laitilaan on olemassa yhdysvesijohto, jonka kautta Euran kunnalta ostettu talousvesi johdetaan Laitilaan.

Jätevesi johdetaan siirtoviemäriä pitkin Uuteenkaupunkiin, Vakka-Suomen Veden jätevedenpuhdistamolle käsiteltäväksi. Laitilan kaupungilla ja Uudenkaupungin kaupungilla on sopimus jätevesien käsittelystä Vakka-Suomen Veden Häpönniemen jätevedenpuhdistamon kanssa. Sopimus koskee myös Vakka-Suomen Veden hallinnointia.

MAKSUT, KÄYTTÖ, MYYNTI YM.

Vesihuoltolain mukaisesti vesihuollon ja viemäroinnin maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen laajennus- ja saneerausinvestoinnit sekä käyttökustannukset. Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle.

Käyttömaksua peritään kiinteistön käyttämän veden ja poisjohdettavan jäteveden määrän perusteella. Talousveden käyttömaksu v. 2025 oli 1,89 €/m³ (alv 0 %) ja jäteveden 2,89 €/m³ (alv 0 %). Veden ja jäteveden perusmaksu määräytyy kiinteistön vesimittarin koon mukaan (29,76 €/v – 1 143,72 €/v alv 0 %).

Talousvettä toimitettiin 6.339 asukkaalle. Talousvettä laskutettiin yhteensä 471 012 m³. Talousveden myyntituotot olivat 901.139 € (käyttömaksut 837.909 € + perusmaksut 63.230 €). Vesiliittymismaksutulot olivat yhteensä 28.390 €. Uusia vesiliittymissopimuksia tehtiin 12 kpl.

Vedenkäsittelylaitoksilta verkostoon johdettiin talousvettä 394.488 m³. Lisäksi Eurasta ostettiin ja pumpattiin verkostoon pohjavettä 163.468 m³. Laskuttamattoman verkostoon pumpatun veden määrä oli 71.331 m³. Näin vuotovesiprosentti oli 13 %.

Viemäriverkostoon on liittynyt 5.858 asukasta. Jätevettä laskutettiin yhteensä 419 260 m³, sisältää 6809 m³ välpätyä jätevettä. Jäteveden myyntituotot olivat 1.213.503 € (käyttömaksut 1.105.150 € + perusmaksut 56.877 € + sakokaivoliete 51.476). Uusia viemäri liittymissopimuksia tehtiin 15 kappaletta. Viemäri liittymismaksutulot olivat 44.900 €. Jätevettä johdettiin puhdistettavaksi 653.253 m³. Laskuttamattoman jäteveden osuus käsittelystä jätevedestä on 35 %, joka ylittää yleisesti pidetyn toimenpiderajan 20–25 %. Toisaalta vuotovesiprosentti on alle valtakunnan keskiarvon. Verrattuna vuoteen 2023, vuotoveden määrä on pysynyt samana.

Pohjoiskulman vesiosuuskunta liitettiin Laitilan kaupungin vesihuoltolaitokseen syyskuussa 2025. Vesiosuuskunnalla on liittyjiä vesijohtoon noin 34 ja viemäriin noin 47 kiinteistöä. Vesihuoltolaitokseen on liittynyt

myös Lukujärven vesiosuuskunta, jonka verkosto käsittää ainoastaan talousveden jakelun. Liittyjiä on 57 taloutta (pääasiassa loma-asuntoja).

INVESTOINNIT JA KUNNOSSAPITO

Vesihuoltolaitoksen investointien nettomenot olivat 572 768 €. Uutta vesijohtoverkostoa rakennettiin 0 m ja vanhaa verkostoa saneerattiin 650 m. Uutta viemäriverkostoa rakennettiin 0 m ja vanhaa verkostoa saneerattiin 350 m.

Vesilaitoksen saneeraustarveselitys päivitettiin vuoden 2023 aikana. Selvityksessä muodostettiin kokonaiskuva vesihuoltoverkostosta, arvio saneeraustarpeen mittaluokasta sekä todennäköisimmistä saneerauskohteista ja jatkotoimenpiteistä.

Laitilan kaupungin verkosto on rakennettu pääosin 1970-luvulla, joten suurin saneeraustarve painottuu 2020–2030-luvuille ollen vuosittain noin 0.42 miljoonaa euroa ja kolme kilometriä (keskimääräinen saneeraus kustannus noin 140 €/m). Jotta saneeraus määrä tasoittuisi realistisesti toteutettavalle tasolle, verkoston saneerauslaskennassa painottuu nykyinen 2020-vuosikymmen, jonka aikana vesihuoltoverkostoa tulisi saneerata vuosittain vähintään noin 1.3 miljoonalla eurolla vuodessa, eli noin 9 km/vuosi. Tämän jälkeen saneerausvelka olisi saatu haltuun ja vuosittainen saneerausinvestointitarve laskisi alemmalle tasolle. Nykyisin Laitilassa käytetään saneerausinvestointeihin noin 0.5 milj. €/vuosi.

Edellä mainitut summat sisältävät vain olemassa olevan verkoston saneeraukset, joten vesihuoltolaitoksen muut investointitarpeet nostavat tulevien vuosien investointien kokonaissummaa.

Vesihuoltolaitoksen kunnossapidon hoitaa kolme laitost miestä, jotka myös päivystävät. Vesihuoltolaitoksen organisaatiossa tapahtui muutoksia vuoden 2025 aikana. Vesihuoltopäällikön tehtäviä hoitanut työpäällikkö siirtyi muihin tehtäviin keväällä 2025. Samaan aikaan aloitti uusi vesihuoltopäällikkö, jonka työajasta myydään 50 % Mynämäen Vesihuolto Oy:lle. Pitkään vesihuoltolaitoksen palveluksessa ollut vesihuoltosihteeri jäi kesällä 2025 eläkkeelle. Vuoden alussa aloitti uusi vesihuoltosihteeri tarkoituksenaan työskennellä yhdessä edeltäjänsä kanssa puoli vuotta toimintaa opetellen. Kesäkuussa yksi vesihuoltolaitoksen kolmesta asentajasta irtisanoutui. Tehtävää paikattiin määräaikaisella toimella ennen täyttöluvan saamista. Vesihuoltolaitokselle saatiin palkattua kolmas asentaja syksyllä 2025 toistaiseksi voimassa olevaan toimeen. Pohjoiskulman vesiosuuskunnan laajan toiminta-alueen liittäminen vesihuoltolaitoksen alaisuuteen on lisännyt painetta neljännen asentajan palkkaamiseksi.

Vesijohtoverkostoa on n. 169 km ja viemäriverkostoa n. 109 km, josta viettoviemäriä on n. 84 km ja paineviemäriä n. 25 km. Jätevesipumppaamoita on 38 kpl.

Vedenjakelun puolella on päivittäistä hoitoa, huoltoa ja säätötöitä kuudella vedenottamalla, joista Untamassa, Paltillassa ja Puntarissa on vedenkäsittelylaitos fluoridinpoistolaitteineen (käänteisosmoosijärjestelmä). Laitteet vaativat lähes päivittäisen huollon ja säädön. Ylävesisäiliöitä on 1 kpl ja vesiverkoston paineenkorotusasemia 3 kpl.

TALOUS

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitoksen liikevaihto oli 2 300 565 €. Tuloslaskelma osoittaa alijäämää 161 706 € (v. 2024 alijäämä oli 210 661 €).

Jotta vesihuoltolain mukaiseen vaatimukseen päästään, vesihuoltolaitoksen maksuja korotettiin vuoden 2025 alussa. Veden ja jäteveden perusmaksuja korotettiin 20 %, käyttömaksuja 10 % sekä sakokaivo- ja umpisäiliöjätevesimaksua 10 %. Korotuspaineet jatkuvat myös tulevaisuudessa.

Vesilaitoksen kirjanpidossa on huomioitu korvaus jäännöspääomasta eli korkoa kaupungin sijoittamalle pääomalle 125 000 €.

VUODEN 2025 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Vesihuoltolaitoksen tavoitteena oli käyttöveden korkea laatu ja vesihuoltolaitoksen positiivinen tulos. Tavoite toteutui käyttöveden laadussa.

Tavoitteena on (useamman vuoden periodilla) myös riittävä raakavesikapasiteetti, jonka toteutumista on edistetty selvittämällä uusia raakavesilähteitä Laitilan ulkopuolelta.

YHTEISTYÖHANKKEET

Talousveden osalta yhteistyöhankkeena on Kuninkaan Männyn pohjavesihankkeessa mukana oleminen.

Vuoden 2018 loppupuolella on perustettu Kuninkaan Männyn Vesi Oy, jossa Laitilan kaupunki on osakkaana yhdessä Rauman kaupungin, Euran kunnan ja Kokemäen vesi Oy:n kanssa.

Kuninkaanmännyn Vesi Oy pohjavesihankkeelle on jätetty hakemus vedenottoluvasta v. 2017 aikana. Vedenottolupa on ollut kuulutettavana kesällä 2018 ja siitä on jätetty useita muistutuksia ja lausuntoja. Muistutusten ja lausuntojen perusteella Kuninkaanmännyn Vesi on päättänyt tehdä lisäselvityksiä. ESAVI myönsi yhtiön hakeman vedenottoluvan alkuvuodesta 2023. Luvasta jätettiin useampi valitus Vaasan hao:een. Vaasan hao antoi kesällä välipäätöksen vesilupaan liittyvässä asiassa, yhtiölle ei kuitenkaan myönnetty toiminnan aloitustulupaa muutoksenhausta huolimatta. Asian käsittely jatkuu ja lupapäätöstä odotetaan.

Koska pohjavesihankkeen kautta on mahdollista täyttää Laitilan vesitarvetta vasta useiden vuosien päästä, on Euran kunnan kanssa sovittu vedenhankinnasta. Osto Eurasta aloitettiin vuonna 2018 ja vettä ostetaan Eurasta Kuninkaanmännyn Vesi Oy:n vedentoimituksen aloitukseen saakka.

Veden osto Uudenkaupungin Kalannin vedenottamoilta päättyi vuonna 2018. Vesilinja toimii jatkossa kriisiajan varavesilinjana.

Jäteveden osalta Laitilan kaupungilla ja Uudenkaupungin kaupungilla on yhteistyösopimus Vakka-Suomen Veden hallinnoinnista ja jätevesien käsittelystä. Häpönniemen jäteveden käsittelylaitoksen laajennus valmistui vuonna 2019.

VESILAITOKSEN KEHITYSNÄKYMÄT

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitosta on pyritty hoitamaan mahdollisimman pienin käyttökustannuksin. Viemäriverkosto pumppaamoinen ja raakaveden käsittelylaitokset vaativat jatkuvaa huoltotyötä. Vesihuoltolaitoksella on päivystys 24/7.

Fluoridia sisältävän pohjaveden puhdistus suodattamalla on käyttökustannuksiltaan kallista. Mahdollinen pohjaveden johtaminen Kuninkaanmännyn suunnasta toisi helpotusta käyttökustannuksiin, joskin se huomattavasti nostaa pääomakustannuksia.

Vesihuoltolaitos on selvittänyt etäluettavien mittareihin siirtymistä epäonnistuneen pilottikokeilun jälkeen. Vaihtoehtoisia toimijoita selvitettiin vuoden 2024 aikana, mutta päätöstä etäluettavista mittareista ei vielä tehty.

Pohjaveden pinnankorkeuksien mittaaminen on automatisoitu etäluettavilla mittalaitteilla.

Jätevesiverkoston runkoviemäriin tiiveys alkaa olla melko hyvällä tasolla. Sateiden yhteydessä jätevesipumppaamoiden virtaamat kasvavat edelleen, joka on merkki siitä, että sadevesiä päätyy myös jätevesiviemäriin.

Tehtyjen havaintojen perusteella viemäriin liittyneiltä kiinteistöiltä johtuu huomattavia määriä hulevesiä jäteveden viemäriverkostoon. Kiinteistöjen hule- ja jäteveden viemäröintien kartoitusta tehtiin vuosien 2020 ja 2021 aikana osin konsulttiavusteisesti. Kartoitustulosten perusteella ryhdytään toimenpiteisiin, joilla jätevesiviemäriin johdettujen hulevesien määrä saadaan laskemaan. Korjaustoimenpiteitä vaikeuttaa monilta alueilta puuttuva hulevesiverkosto. Tätä työtä tehdään myös muiden vesihuollon saneerausurakoiden yhteydessä.

Vesihuoltolaitoksen huoltotilat, varasto ja sosiaalitilat sijaitsevat Vakka-Suomen Voiman omistamassa vuokratilassa. Vuokrakustannukset ovat nostaneet käyttömenoja.

9.2. Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMA

	2025	2024
Liikevaihto	2 300 564,51	2 118 602,74
Liiketoiminnan muut tuotot	4 070,79	2 533,01
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-527 472,28	-455 337,23
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-11 654,00	-11 554,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat yht.	-539 126,28	-466 891,23
Palvelujen ostot	-862 544,70	-733 071,38
Materiaalit ja palvelut yht.	-1 401 670,98	-1 199 962,61
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-232 408,26	-248 397,85
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-50 928,64	-49 176,19
Muut henkilösivukulut	-8 124,90	-7 222,96
Henkilöstökulut yht.	-291 461,80	-304 797,00
Poistot ja arvonalentumiset	-512 496,78	-531 405,73
Liiketoiminnan muut kulut	-136 327,45	-171 360,63
Liikeyli-/alijäämä	-37 321,71	-86 390,22
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	761,81	1 160,39
Korvaus peruspääomasta	-125 000,04	-125 000,04
Muut rahoituskulut	-145,78	-430,65
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-124 384,01	-124 270,30
Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä	-161 705,72	-210 660,52
Satunnaiset erät yht.	0,00	0,00
Yli-/alijäämä ennen varauksia	-161 705,72	-210 660,52
Tilikauden yli-/alijäämä	-161 705,72	-210 660,52

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2025	2024
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-2,0 %	-1,1 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-3,2 %	-1,7 %
Voitto, %	-7,0 %	-9,9 %

Liikelaitoksen tuloslaskelman tunnuslukuja ovat:

Sijoitetun pääoman tuotto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut + Muille maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Sijoitettu korollinen vieras pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Korollinen vieras pääoma tarkoittaa liikelaitoksen taseen pitkä- ja lyhytaikaisen vieraan pääoman eriä 1–5 (Joukkovelkakirjalainat, Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta, Lainat kunnalta/kuntayhtymältä, Lainat julkis-yhteisöiltä, Lainat muilta luotonantajilta). Myös ns. nollakorkoiset pitkäaikaiset lainat ovat sijoitettua pääomaa.

Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Tunnusluku kertoo liikelaitokseen sijoitetun pääoman tuoton eli mittaa liikelaitoksen suhteellista kannattavuutta. Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvosta.

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta/kuntayhtymältä} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$$

Myös ns. nollakorkoiset pitkäaikaiset lainat kunnalta otetaan tunnusluvussa sijoitettuna pääomana huomioon.

Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Tunnusluku kertoo kunnan liikelaitokseen sijoittaman pääoman tuoton. Kunnan sijoittaman pääoman tuottoprosentti ei ole sama asia kuin korvaus peruspääomasta tai sisäinen lainakorko, koska sijoitetun pääoman tuottoprosentin laskennassa otetaan mainittujen erien lisäksi huomioon myös yli-/alijäämäerät sekä poistoero ja vapaaehtoiset varaukset.

Voitto, %

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen varauksia} / \text{Liikevaihto})$$

Tunnusluku kertoo, kuinka suuren prosentuaalisen osuuden liikelaitoksen yli-/alijäämä ennen varauksia ja veroja muodostaa liikevaihdosta. Jos prosenttiluku on negatiivinen, liikelaitoksen toiminta on tappiollista.

9.3. Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma

Vuodesta 2023 lähtien vesilaitokselle on laadittu rahoituslaskelma, vaikka vesilaitoksella ei ole omia pankkitilejä. Valtiokonttorin raportointi kuitenkin vaatii myös taseyksiköiltä rahoituslaskelman.

VESIHUOLTOLAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA

	2025	2024
Toiminnan rahavirta		
Liikeli-/alijäämä	-37 321,71	-86 390,22
Poistot ja arvonalentumiset	512 496,78	531 405,73
Rahoitustuotot ja -kulut	-124 384,01	-124 270,30
Toiminnan rahavirta yhteensä	350 791,06	320 745,21
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-636 990,52	-807 724,27
Investointien rahavirta yhteensä	-636 990,52	-807 724,27
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	-286 199,46	-486 979,06
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset yhteensä	0,00	0,00
Lainakannan muutokset yhteensä	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	404 351,53	-530 769,15
Korottomien velkojen muutos muilta	-412 458,85	457 110,76
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	-8 107,32	-73 658,39
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-8 107,32	-73 658,39
Rahavarojen muutos	-294 306,78	-560 637,45
Rahavarat jakson alussa	-2 630 889,90	-2 070 252,45
Rahavarat jakson lopussa	-2 925 196,68	-2 630 889,90

VESIHUOLTOLAITOKSEN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2025	2024
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	-1 548 745	-1 262 546
Investointien tulorahoitus, %	55,1 %	39,7 %
Laskennallinen lainanhoitokate	0,00	0,00
Kassan riittävyys, pv	412	368
Quick ratio	-9,86	-1,73
Current ratio	-9,86	-1,73

INVESTOINNIT

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulokseksi Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (yliäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

= $100 \cdot (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} - \text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus % -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu varsinaisella tulorahoituksella (ilman satunnaisia tuloja). Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

LAINANHOITO**Laskennallinen lainanhoitokate**

$(\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut} - \text{Tuloverot}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman erään Ylijäämä(alijäämä) ennen satunnaisia eriä lisätään korkokulut ja poistot ja arvonalentumiset ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan liikelaitoksen lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Liikelaitoksen lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Liikelaitos voi halutessaan esittää myös todellisten lainanlyhennysten mukaisesti lasketun lainanhoitokatteen.

Lainanhoitokate

= $(\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut} - \text{Tuloverot}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos liikelaitoksen lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhenys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

MAKSUVALMIUS**Kassan riittävyys (pv)**

= $365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Liikelaitoksen maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa liikelaitoksen rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä

rahat ja pankkisaamiset. Liikelaitoksilla tunnuslukuun voi vaikuttaa mm. yhdystilin käyttö. Liikelaitoksen ja keskuskassan välinen yhdystili esitetään taseryhmässä Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä, jolloin liikelaitoksilla ei ole välttämättä lainkaan omia rahavaroja. Kassasta maksut kootaan seuraavista liikelaitoksen tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

- Tuloslaskelmasta: Materiaalit ja palvelut+Henkilöstökulut+Liiketoiminnan muut kulut-Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys-Valmistus omaan käyttöön+Korkokulut kunnalle/kuntayhtymälle+Korkokulut muille+Korvaus peruspääomasta+Tuloverot+Muut rahoituskulut
- Rahoituslaskelmasta:Investointimenot+Antolainasaamisten lisäys kunnalle/kuntayhtymälle+Antolainasaamisten lisäys muille+Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle/kuntayhtymälle+Pitkäaikaisten lainojen vähennys muille

Kassan riittävyys voidaan esittää myös kuukausittaisena lukusarjana tai graafisesti. Rahavarojen määränä käytetään tällöin joko kuukauden päiväkohtaista keskisaldoa tai valittua kuukauden määräpäiväsaldoa. Kassasta maksuina käytetään kuukauden kassasta maksuja ja päiväkertoimenä 30 pv.

Quick ratio

= (Rahat ja pankkisaamiset + Rahoitusarvopaperit + Lyhytaikaiset saamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

Quick ratio eli maksuvalmiussuhde kertoo, miten hyvin lyhytaikaisesti sidotuilla varoilla pystytään kattamaan lyhytaikaiset velat. Tunnuslukua voidaan vertailla vain saman toimialan liikelaitosten kesken. Tunnusluvun luokitusasteikko: hyvä: yli 1, tyydyttävä: 0,5–1, heikko: alle 0,5

Current ratio

= (Vaihto-omaisuus + Lyhytaikaiset saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

Current ratio eli käyttöpääomasuhde kertoo nopeakiertoisen omaisuuden ja nopeakiertoisten velkojen suhteen. Tunnuslukua voidaan parhaiten vertailla saman toimialan liikelaitosten kesken, mutta se sopii quick ratio -tunnuslukua paremmin myös eri toimialojen yritysten vertailuihin. Tunnusluvun luokitusasteikko: hyvä: yli 2, tyydyttävä: 1–2, heikko: alle 1

9.4. Vesihuoltolaitoksen tase

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASE - VASTAAVAA

	2025	2024
VASTAAVAA		
A Pysyvät vastaavat		
I Aineettomat hyödykkeet yhteensä	0,00	0,00
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet	25 774,85	25 774,85
2. Rakennukset	298 398,34	332 414,92
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 268 321,86	8 703 582,33
4. Koneet ja kalusto	22 823,77	47 901,47
5. Muut aineelliset hyödykkeet	74 524,07	74 524,07
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	495 002,79	876 154,30
II Aineelliset hyödykkeet yhteensä	10 184 845,68	10 060 351,94
III Sijoitukset		
4. Muut saamiset	23 050,00	23 050,00
III Sijoitukset yhteensä	23 050,00	23 050,00
A Pysyvät vastaavat yhteensä	10 207 895,68	10 083 401,94
B Toimeksiantojen varat yhteensä	0,00	0,00
C Vaihtuvat vastaavat		
I Vaihto-omaisuus yhteensä	0,00	0,00
II Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
1. Myyntisaamiset	-1 872 845,05	-1 661 297,95
4. Muut saamiset	831,56	487 942,77
II Saamiset yhteensä	-1 872 013,49	-1 173 355,18
III Rahoitusarvopaperit yhteensä	0,00	0,00
IV Rahat ja pankkisaamiset	0,00	0,00
C Vaihtuvat vastaavat yhteensä	-1 872 013,49	-1 173 355,18
VASTAAVAA YHTEENSÄ	8 335 882,19	8 910 046,76

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASE - VASTATTAVAA

	2025	2024
VASTATTAVAA		
A Oma pääoma		
I Peruspääoma	4 672 537,52	4 672 537,52
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	491 495,25	702 155,77
V Tilikauden yli-/alijäämä	-161 705,72	-210 660,52
A Oma pääoma yhteensä	5 002 327,05	5 164 032,77
B Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset yht.	0,00	0,00
C Pakolliset varaukset yhteensä	0,00	0,00
D Toimeksiantojen pääomat yhteensä	0,00	0,00
E Vieras pääoma		
I Pitkäaikainen		
Korottomat		
9. Muut velat / liittymismaksut	3 144 910,51	3 066 388,83
II Lyhytaikainen		
Korottomat		
7. Ostovelat	188 644,63	197 404,51
8. Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä	0,00	482 220,65
E Vieras pääoma yhteensä	3 333 555,14	3 746 013,99
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	8 335 882,19	8 910 046,76

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASEEN TUNNUSLUVUT

	2025	2024
Omavaraisuusaste, %	60,0 %	58,0 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	144,7 %	176,6 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 euroa	330	491
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	39	58
Lainakanta 31.12., 1 000 euroa	0	0
Lainat ja vuokravastuut, 31.12. 1 000 euroa	22	22
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	2,58	2,55
Lainasaamiset, 1 000 euroa	0	0
Asukasluku	8 413	8 479

Kunnallisen liikelaitoksen taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat liikelaitoksen omavaraisuutta, kertynyttä yli- tai alijäämää ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

$$= 100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa liikelaitoksen vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$$= 100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon liikelaitoksen käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden liikevaihdosta, liiketoiminnan muista tuotoista sekä tuesta ja avustuksesta kunnalta/kuntayhtymältä.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku liikelaitosten välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet liikelaitoksella on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

$$= \text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$$

Luku osoittaa, paljonko liikelaitoksella on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevana vuosina.

Lainakanta 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat} + \text{Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä})$$

Liikelaitoksen lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla, osto-, siirto- ja muilla veloilla sekä korottomilla veloilla kunnilta/kuntayhtymiltä. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liikelaitoksen liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen

9.5. Vesihuoltolaitoksen liitetiedot**9.5.1. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot****SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN POISTOMENETELMÄT JA POISTOAJAT**

Käyttöomaisuuden poistojen määrittämisessä on käytetty kaupunginvaltuuston hyväksymää poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioitun taloudellisen pitoajan mukaan. Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat poistomenetelmät on esitetty seuraavassa taulukossa. Poistoajakoja lyhennettiin vuonna 2013. Lyhennettyjen poistoajakojen otsikon perässä lukee vuosi 2013. Ennen kyseistä vuotta valmistuneissa kohteissa on pidemmät poistoajat.

POISTOAJAT JA -MENETELMÄT

Käyttöomaisuuden laji	Poisto aika	Poistomenetelmä
Tietokoneohjelmistot	3 v.	Tasapoisto
Luonnonvarat		Ei poistoa
Rakennukset		
Tehdas- ja tuotantorakennukset	30 v.	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset 2013	20 v.	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Muut maa- ja vesirakenteet	30 v.	Tasapoisto
Johtoverkostot, vedenjak. verkko	40 v.	Tasapoisto
Vedenjakeluverkosto 2013	30 v.	Tasapoisto
Viemäriverkosto 2013	30 v.	Tasapoisto
Johtoverkostot, viemäriverkko	40 v.	Tasapoisto
Muut kiinteät koneet ja laitteet	20 v.	Tasapoisto

Koneet ja kalusto		
Kulj.väl. kuorma-, paketti- ja henk.autot	5 v.	Tasapoisto
Kuljetusvälineet 2013	4 v.	Tasapoisto
Muut koneet ja kalusto, mu ut kev.koneet	5 v.	Tasapoisto
Muut koneet ja kalusto, ATK-laitteet	3 v.	Tasapoisto
Irtaimisto, muut laitteet ja kalusto	3 v.	Tasapoisto

9.5.2. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

AINEELLISET HYÖDYKKEET

	Maa- ja vesi- alueet	Rakennuk- set	Johtoverkos- tot ja lait- teet	Muut kiin- teät raken- teet ja lait- teet	Koneet ja kalusto	Muut ai- neelliset hyödyk- keet	Keskeneräi- set hankin- nat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Poistamaton han- kintameno 1.1.	25 774,85	332 414,92	8 703 582,33	0,00	47 901,47	0,00	876 154,30	9 985 827,87
Lisäykset tilikau- den aikana	0,00	0,00	1 018 142,57	0,00	0,00	0,00	0,00	1 018 142,57
Vähennykset tili- kauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-380 134,00	-380 134,00
Tilikauden poisto	0,00	-34 016,58	-453 402,50	0,00	-25 077,70	0,00	0,00	-512 496,78
Poistamaton han- kintameno 31.12.	25 774,85	298 398,34	9 268 322,40	0,00	22 823,77	0,00	496 020,30	10 111 339,66
Kirjanpitoarvo 31.12.	25 774,85	298 398,34	9 268 322,40	0,00	22 823,77	0,00	496 020,30	10 111 339,66

9.5.3. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

	2025	2024
Peruspääoma 1.1.	4 672 537,52	4 672 537,52
Peruspääoma 31.12.	4 672 537,52	4 672 537,52
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	491 495,25	702 155,77
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	491 495,25	702 155,77
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	-161 705,72	-210 660,52
Oma pääoma yhteensä 31.12.	5 002 327,05	5 164 032,77

9.5.4. Muut liitetiedot

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ

Vesihuoltolaitoksen henkilöstömäärä vuoden 31.12.2025 oli 5 henkilöä (31.12.2024: 4 henkilöä).

	2025	2024
Palkat ja palkkiot	-232 408	-248 398
Eläkekulut	-50 929	-49 176
Muut henkilösivukulut	-8 125	-7 223
Yhteensä	-291 462	-304 797
Henkilöstön lukumäärä	5	4

TAKAUTUVA VIRHEKORJAUS VESIHUOLTOLAITOKSEN RAHOITUSLASKELMASSA

Laitilan kaupunki on laatinut Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelman vuodesta 2023 lähtien. Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelmassa on havaittu virhe, joka koskee Muut maksuvalmiuden muutokset -erän esittämistä. Valtioneuvoston asetuksen 525/2020 mukaisesti rahoituslaskelman tulee sisältää saamisten muutos ja korottomien velkojen muutos erillisinä tase-erien muutoksina. Lisäksi rahoituslaskelman tulee olla johdettavissa kirjanpidosta ja noudattaa kirjanpitolautakunnan kuntajaoston rahoituslaskelmaa koskevia määräyksiä.

Vuoden 2023 rahoituslaskelmassa ALV-saamisten ja -velkojen muutosta ei ole esitetty lainkaan, vaikka nämä erät olisi tullut esittää rahoituslaskelman maksuvalmiuden muutoksissa. Kyseisessä erässä on esitetty ainoastaan yhdystilin saldo, joka on vuoden 2024 rahoituslaskelmassa siirretty kohtaan rahavarat. Näin ollen rahoituslaskelma ei täyttänyt tuolloin kirjanpitolain mukaista johdonmukaisuuden ja esittämistavan vaatimusta.

Vuonna 2024 rahoituslaskelmassa puolestaan esitettiin virheellisesti ALV-saamiset ja -velat kokonaissummina, vaikka rahoituslaskelmassa olisi tullut esittää ainoastaan näiden erien muutos. Kokonaissummien esittäminen ei vastaa rahoituslaskelman kaavaa eikä kuvaa tilikauden rahavirtoja oikealla tavalla.

Virhe on tilikaudella 2025 korjattu ja rahoituslaskelma on oikaistu siten, että:

- vuoden 2025 rahoituslaskelmaan on lisätty ALV-saamisten ja -velkojen muutos kirjanpidon mukaisina muutoseroina ja
- vuoden 2024 virheellisen ALV-saamisten ja -velkojen kokonaissumman esittäminen on oikaistu ja korvattu oikealla muutosperusteisella esitystavalla

rahoituslaskelman rakenne vastaa nyt asetuksen 525/2020 edellyttämää kaavaa.

Virhe ja sen korjaus eivät vaikuta Vesihuoltolaitoksen tilikauden tulokseen. Korjaus koskee ainoastaan rahoituslaskelman rahavirtojen esittämistapaa. Muutos ei myöskään vaikuta koko kaupungin tulokseen, taseeseen, eikä rahoituslaskelmaan.

Vuosi	Saamisten muutos (oikaistu)	Korottomien velkojen muutos (oikaistu)	Alkuperäinen esitys saamisten muutos	Alkuperäinen esitys korottomien velkojen muutos
2024	-5 722,12		-487 942,77	482 220,65
2025		34 990,03	487 942,77	-482 220,65